

Analýza hlásení rezortov za rok 2023 k úlohám C.1. a C.4. z uznesenia vlády SR č. 549/2022.

Tomáš Winkler

Úvod

Táto analýza vznikla na základe hlásení, ktoré rezorty poslali Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v rámci plnenia úloh C.1. a C.4. z uznesenia vlády SR č. 549/2022.

Úloha C.1. znie *“V spolupráci so splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti zvyšovať participáciu verejnosti (s dôrazom na zraniteľné skupiny a laickú verejnosť) do procesov tvorby vybraných verejných politík.”*, kým úloha C.4. definuje potrebu *“Posilniť a technicky zabezpečiť účasť zástupcov občianskej spoločnosti a mimovládnych neziskových organizácií v participatívnych procesoch na celoštátnej i regionálnej úrovni, osobitne v rôznych pracovných skupinách/komisiách tvoriacich či monitorujúcich verejné politiky, právne predpisy i zásadné rozhodnutia prostredníctvom inštitucionálnych grantov poskytovaných mimovládny neziskovým organizáciám.”* Informácie uvedené v hláseniach boli pri niektorých rezortoch doplnené aj o ďalšie informačné zdroje, najmä o webové stránky rezortov a na základe aktivít ÚSV ROS. Cieľom predkladaného textu je teda priniesť zhrnutie hlásení za jednotlivé rezorty za rok 2023 a následne ich celkovú analýzu. Kľúčové otázky sú preto v tomto kontexte:

- O akom type aktivít informovali ministerstva vo svojich hláseniach za rok 2023?
- Ako v nich interpretujú znenie predmetných úloh?

Ministerstvo dopravy SR

Ministerstvo dopravy SR počas roka 2023 podľa hlásení zapájalo verejnosť a relevantných aktérov (konkrétne samosprávy, dopravcov, organizátorov dopravných systémov, odborové združenia a zamestnávateľské zväzy) do prípravy verejných politík v rámci implementácie **Komponentu 03 Plánu obnovy a odolnosti (POO) (Udržateľná doprava) v súvislosti s**

plnením míľníkov a cieľov v oblasti verejnej osobnej dopravy, cyklistickej dopravy a intermodálnej nákladnej dopravy. Konkrétne to zahŕňa prípravu zákona o verejnej osobnej doprave (v spolupráci so združením SK8, organizátormi integrovaných dopravných systémov, mestami, dopravcami), prípravu technických špecifikácií národného integrovaného cestovného lístka, komunikáciu s potenciálnymi žiadateľmi v rámci prípravy výziev na podporu intermodálnej dopravy a na budovanie cyklistickej infraštruktúry.

Z koncepčných a strategických materiálov boli neštátni aktéri zapojení do prípravy aktualizácie **Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR.** Konkrétne šlo o regionálnych cyklokoordinátorov VÚC a občianske združenia. Návrh **Koncepcie rozvoja vodnej dopravy v SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050** bol vypracovaný aj pomocou expertov z akademického prostredia na základe ich poznatkov z aplikačnej praxe. Na základe **Koncepcie rozvoja intermodálnej dopravy SR do roku 2030** boli v januári 2023 vyhlásené dve výzvy na podporu intermodálnej dopravy: podpora nových trás pre nesprevádzzanú kombinovanú nákladú dopravu a podpora nákupu nových intermodálnych prepravných jednotiek.

V oblasti cyklistickej dopravy prebiehala v roku 2023 komunikácia s potenciálnymi prijímateľmi v rámci výziev na podporu cyklistickej dopravy, ktoré vychádzajú z míľníku Plánu obnovy a odolnosti SR vybudovať cca. 162 km cyklotrás do roku 2026. Pri podpore kampaní “Do práce na bicykli” a “Do školy na bicykli” MD SR aktívne spolupracovalo s občianskymi združeniami.

Ministerstvo vnútra SR

Na MV SR bola v roku 2023 participatívne tvorená tvorba národná **Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti do roku 2028** a to v spolupráci s ÚSV ROS. V rámci jej tvorby sa 19. 04. 2023 uskutočnilo stretnutie zástupcov Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a zástupcov sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra SR, kde bola mimovládny neziskový organizáciám pôsobiace na úseku ochrany životov, zdravia, majetku alebo životného prostredia prezentovaná možnosť získania

akreditácie na úseku integrovaného záchranného systému ako štátneho overenia spôsobilosti vykonávať činnosť ostatnej záchrannej zložky.

Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality pri tvorbe svojich materiálov spolupracuje s expertnou skupinou pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi zriadenej pri MV SR, ktorej členmi sú aj MNO pôsobiace v predmetných témach.

Inštitút správnych a bezpečnostných analýz Ministerstva vnútra SR (ISBA) plánuje v roku 2024 v nadväznosti na Programové vyhlásenie vlády vypracovať správu o Stave demokracie na Slovensku vrátane metodiky zberu dát o výkone demokracie. Do prieskumov plánuje zapojiť aj širokú verejnosť, zraniteľné skupiny a zástupcov občianskej spoločnosti a mimovládnych organizácií, ktoré tvoria alebo monitorujú verejné politiky.

Pracovná skupina na riešenie ochrany mäkkých cieľov počas roku 2023 vypracovala návrh dotazníka zameraného na ochranu mäkkých cieľov na školách. Členmi pracovnej skupiny sú okrem zástupcov MV SR aj zástupcovia MŠVVaŠ SR; MDaV SR; Katedry bezpečnostného manažmentu Fakulty bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity; Kancelárie Bezpečnostnej rady SR a Magistrátu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Na základe získaných dát sa do budúca plánuje vypracovať **Národná stratégia ochrany mäkkých cieľov v Slovenskej republike**.

Ministerstvo kultúry SR

V roku 2023 bolo zverejnené znenie **Stratégie kultúry a kreatívneho priemyslu Slovenskej republiky 2030**, ktorá bola tvorená participatívnym spôsobom. Jej zámerom je sformulovať dlhodobé strategické ciele štátnej kultúrnej politiky s pravidelne aktualizovanými akčnými plánmi a prepojiť tieto ciele s politikami iných rezortov s výhľadom do roku 2030. Stratégia vznikala počas roka 2022 so začiatkom participácie odbornej verejnosti a intenzívneho zhromažďovania informačných zdrojov v roku 2021. Aktuálna skrátená verzia vznikla v roku 2023. Do jej tvorby boli zapojení zástupcovia odbornej verejnosti, kultúrnych inštitúcií a zriaďovanej a nezriaďovanej kultúry.

V gescii Odboru ochrany pamiatkového fondu prebieha dotačný program **Obnovme si svoj dom**, ktorý je zameraný na podporu projektov systematického prístupu k ochrane národných kultúrnych pamiatok. Členmi šiestich komisií programu sú aj zástupcovia akademickej obce, múzeí, Komory reštaurátorov a MNO).

Na MK SR pôsobí viacero tematických pracovných skupín, ktoré združujú aj neštátnych aktérov. V pracovnej skupine **Kultúrne dedičstvo** pôsobia okrem zamestnancov MK SR aj zástupcovia zriaďovanej aj nezriaďovanej kultúry, profesijných záujmových združení. Zároveň sú v jednotlivých témach prítomní aj ďalší relevantní aktéri. Pracovná skupina na tvorbu **Stratégie rozvoja múzeí 2030** združuje aj zástupcov odbornej verejnosti. Účelom pracovnej skupiny je vytvorenie strategického materiálu MK SR pre rozvoj múzeí a galérií na Slovensku. Činnosť pracovnej skupiny na tvorbu **zákona o múzeách** začala v roku 2021. Návrh zákona bol viackrát prediskutovaný s Múzejnou a galerijnou radou, samosprávnymi krajmi ako zriaďovateľmi prevažnej časti múzeí a galérií na Slovensku a s profesijnými organizáciami zastupujúcimi múzeá a galérie na Slovensku. Zúčastnené strany mali možnosť návrh zákona pripomienkovať a relevantné pripomienky boli v priebehu procesu do návrhu zákona zapracované. V roku 2020 zriadilo MK SR **Platformu pre kultúrny a kreatívny priemysel**, ktorej hlavným cieľom je využívať potenciál kultúrneho a kreatívneho priemyslu pre rozvoj spoločnosti u všetkých dôležitých aktérov pôsobiacich v tejto oblasti na Slovensku a zapojiť ich do procesu tvorby systematických riešení a podporných opatrení. V súčasnosti platforma združuje vyše 70 organizácií z rôznych odvetví kultúrneho a kreatívneho priemyslu.

Z hlásenia rezortu kultúry vyplýva, že typickým prejavom zapájania expertov na MK SR sú odborné poradné orgány, ktorých činnosť je zacielená na čiastkové témy v oblasti kultúry. Sú nimi napríklad **Pamiatková rada, Múzejná a galerijná rada, Rada na ochranu nemotného kultúrneho dedičstva, Ústredná jazyková rada a Odborná komisia pre posudzovanie návrhov na zápis do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska a do Zoznamu najlepších spôsobov ochrany nemotného kultúrneho dedičstva na Slovensku.**

Ministerstvo obrany SR

Ministerstvo obrany SR uzavrelo v apríli 2023 **memorandum o spolupráci s ÚSV ROS**. Jeho predmetom je vzájomná spolupráca na realizácii programu Učiace sa inštitúcie: budovanie kapacít pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík v prostredí ústredných orgánov štátnej správy. Do toho programu sa MO SR zapojilo prostredníctvom verejnej politiky **Prípravy obyvateľstva na obranu štátu (POnOŠ)**, na ktorej sa podieľa Sekcia ľudských zdrojov. Sekcia ľudských zdrojov MO SR prizvala do tvorby politiky, zavádzania a rozvoja programov starostlivosti o profesionálnych vojakov OS SR a ich rodiny v roku 2023 viaceré neštátne subjekty. Dňa **17. októbra 2023** sa uskutočnilo stretnutie za účasti zástupcov Sekcie ľudských zdrojov MO SR; Štábu pre podporu operácií; Generálneho štábu OS SR, zástupcov veliteľstiev síl a zástupcov neziskových organizácií a združení s profesijným vzťahom k OS SR (napr. Zväz vojakov, Klub generálov Slovenskej republiky, Vojenská podporná nadácia). Na stretnutie boli prizvaní aj zástupcovia Úradu splnomocnenca vlády pre občiansku spoločnosť. Hlavným cieľom stretnutia bolo priblížiť účastníkom programy starostlivosti o profesionálneho vojaka a jeho rodinu a formou vzájomnej diskusie zistiť názory účastníkov na realizáciu a potrebné zmeny týchto programov v praxi.

V decembri došlo k schváleniu **Štatútu multisektorového partnerstva** pre zabezpečenia účasti neštátneho sektora na príprave obyvateľstva na obranu štátu v medziach určených zákonom č. 319/2002 Z.z. o obrane Slovenskej republiky, a to v rámci povinného vzdelávania na základných a stredných školách a zvyšovania informovanosti obyvateľstva na rôznych verejných podujatiach a aktivitách zameraných na témy obrany a bezpečnosti. Tento štatút rámcuje spoluprácu medzi MO SR, ÚSV ROS a aktérmi neštátneho sektora – konkrétne občianskym združením Slovenský skauting a Zväzom Slovenských vojakov v zálohe a športovo-branných aktivitách.

Dotačná schéma MO SR je zameraná na podporu mimovládneho sektora, akademickej obce i územnej samosprávy s cieľom využiť ich odborné znalosti, expertízu a skúsenosti pri zvyšovaní verejnosti o prioritách MO SR a Ozbrojených síl SR a zároveň aktívne podporovať verejnú diskusiu a verejné politiky na témy, ktoré sa týkajú bezpečnosti a obrany štátu. V rokoch 2022 a 2023 došlo k navýšeniu rozpočtu pre tento účel na 500 000 eur.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR pôsobilo v roku 2023 viacero pracovných skupín združujúcich aj neštátnych aktérov. Členmi **pracovnej skupiny pre oblasť zamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce, záruky pre mladých a sociálnej ekonomiky** sú zástupcovia ÚOŠS, miest a obcí, zamestnávateľov, odborov, akademickej obce, sociálnych podnikov, mládežníckych organizácií a mladých podnikateľov. Pracovná skupina na svojich zasadnutiach v roku 2023 prerokovala a schválila viaceré strategické dokumenty v oblasti politiky zamestnanosti.¹

Mimovládne neziskové organizácie, ktoré zriaďujú linky pomoci (IPčko, Liga za duševné zdravie, Linka detskej istoty, Lienka – Linka detskej dôvery, Chuť žiť, Senior fórum, Modrý anjel, Liga proti rakovine), sú súčasťou pracovnej skupiny, ktorá vytvára **štandardy pre dištančné poradenstvo prostredníctvom liniek pomoci**.

Za účelom reformy posudkovej činnosti (**Komponent 13 - Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť**) v rámci **Plánu obnovy a odolnosti SR** bola zriadená pracovná skupina, ktorej členmi sú aj zástupcovia MNO. Na MPSVR SR pôsobia aj medzirezortné pracovné skupiny,² v ktorých pôsobia zástupcovia orgánov štátnej správy, verejnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, ako aj zástupcovia mimovládneho neziskového sektora. MNO boli zapojené aj do prípravy zámerov národných projektov v rámci **Programu Slovensko („Rodinné poradne II. - rozvoj poskytovania poradensko-psychologických služieb pre jednotlivcov, páry a rodiny“ a „Rozvoj výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately“)** prostredníctvom konzultačného workshopu, ktoré MPSVR SR zorganizovalo v spolupráci s ÚSV ROS. Zástupcovia občianskej spoločnosti boli pravidelne prizývaní i na pracovné stretnutia k opatreniam **Národného**

¹ Napríklad *Strategické priority rozvoja zamestnanosti v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030; Akčný plán na ďalšie posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v SR s výhľadom do roku 2030; Národný plán posilnenia Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030* či *Akčný plán na podporu sociálnej ekonomiky*.

² Napríklad medzirezortná pracovná skupina za účelom vytvorenia *Akčného plánu na roky 2023-2025 k Národnej stratégii rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022-2030*, resp. k implementácii národného projektu *Podpora sociálneho začleňovania pre vybrané skupiny osôb so zdravotným postihnutím*.

programu aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030.

V máji 2011 bol na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR vytvorený Spoločný sekretariát výborov, ktorý zabezpečuje činnosť viacerých stálych koordinačných, konzultačných a odborných orgánov, ktoré spolupracujú aj s inými rezortmi, samosprávami, expertmi a MNO. Sú nimi napr. **Výbor pre rodovú rovnosť; Výbor pre deti a mládež; Výbor pre primárnu prevenciu a Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím**. Z hlásenia rezortu vyplýva, že spomenuté orgány sú aktívne a v roku 2023 sa venovali mnohým agendám v jednotlivých čiastkových témach.

V roku 2023 bola MPSVaR SR v spolupráci s ÚSV ROS zriadená **Rezortná rada MPSVR SR**, ktorá je expertným, konzultačným a poradným orgánom rezortu pri tvorbe právnych predpisov a iných dokumentov, ktoré sa dotýkajú činnosti MNO. Ustanovujúce zasadnutie Rezortnej rady MPSVR SR sa konalo 18. 12. 2023. Jeho predmetom bolo schválenie štatútu rady, voľba jej predsedu a diskusia o prioritách činnosti rady.

Sekcia fondov EÚ MPVSR SR vypracovala v roku 2023 v rámci cieľa politiky 4 Programu Slovensku participatívnym spôsobom 27 zámerov národných projektov a 6 výziev na dopytovo orientované projekty. V rámci konzultačných procesov sa uskutočnilo 26 konzultácií a 2 okrúhle stoly, do ktorých sa celkovo zapojilo 844 účastníkov.

Ministerstvo zdravotníctva SR

Z hlásenia Ministerstva zdravotníctva SR za rok 2023 vyplýva, že zapájanie mimovládnych neziskových organizácií do tvorby verejných politík prebiehalo najmä prostredníctvom patientskych organizácií. Tí sú aj členmi pracovných skupín pôsobiacich na MZ SR: pracovných skupín v rámci projektu **Zlepšenie koordinácie a skríningu onkologickej starostlivosti v Lotyšsku a na Slovensku (ICCCS)** a **pracovnej skupiny na podporu komunikácie onkologických skrínigov**. MZ SR zároveň podporilo v roku 2023 cez Národný onkologický inštitút formou verejného prísľubu aktivity MNO v oblasti prevencie rakoviny z finančných zdrojov Národného onkologického programu sumou 80 000 eur.

V roku 2023 sa uskutočnilo prvé stretnutie **monitorovacej komisie k Strategickému rámcu**

starostlivosti o zdravie na roky 2019-2030 po jeho aktualizácii, súčasťou ktorej je aj Asociácia na ochranu práv pacientov (AOPP).

Na základe hlásenia rezortu zdravotníctva možno v širšom zmysle za podporu participácie považovať aj spoluprácu MZ SR s ÚSV ROS na Indexe participácie vo forme pripomienkovania indikátorov a účasť na workshope Hodnotenie otvoreného vládnutia.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Oddelenie pre hybridné hrozby a posilňovanie odolnosti spolupracovalo v minulom roku s ÚSV ROS na viacerých odborných aktivitách. Ich účelom bolo prediskutovať prípravu vytvorenia Rady pre zapájanie neziskových organizácií do budovania odolnosti a boja proti hybridným hrozbám, ktorá vznikla v septembri 2023 v rámci Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie.

Sekcia verejnej a kultúrnej diplomacie a Komunikačný odbor v roku 2023 spolupracovali s viacerými mimovládnymi organizáciami. V rámci príprave kampane Rok ruskej vojny na Ukrajine Komunikačný odbor zorganizoval stretnutia s MNO pôsobiacimi v oblasti humanitárnej a integračnej pomoci (Karpatská nadácia, Platforma pre demokraciu, Slovenská humanitná rada, Nadácia Dedo, Človek v ohrození, Mareena, Liga za ľudské práva, Centrum Radosť, IPčko, Pomoc za čiaru a Maltézska pomoc).

V oblasti rozvojovej spolupráce je nastavená dlhodobá spolupráca a zapájanie predstaviteľov občianskej spoločnosti a mimovládnych neziskových organizácií do prípravy a vyhodnocovania strategických dokumentov, plánovacích dokumentov a dotačných výziev. Táto spolupráca je formalizovaná prostredníctvom **Memoranda o porozumení medzi MZVaEZ SR a Platformou rozvojových organizácií Ambrela**. Zástupca Ambrely je členom Koordinačného výboru pre rozvojovú spoluprácu SR. MZVaEZ SR prostredníctvom dotačnej výzvy SAMRS pravidelne podporuje budovanie kapacít tejto strešnej organizácie a jej advokačné aktivity.

Príprava novej **Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR** prebieha participatívne za účasti zástupcov Platformy rozvojových organizácií - Ambrela a zástupcov podnikateľského sektoru a to v rámci vytvorenej pracovno-koordinačnej skupiny a jej pod-skupín.

V súvislosti s implementáciou **Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v SR** boli dva materiály predložené aj na rokovanie Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť alebo jej poradné orgány, v ktorých participujú aj zástupcovia občianskej spoločnosti.

Ministerstvo hospodárstva SR

V gescii MH SR prebieha **proces konzultácií**, ktoré rezort iniciuje s predkladateľmi materiálu spolu s podnikateľskými subjektmi, či ich zastupiteľskými organizáciami. Ich predmetom sú materiály, ktoré majú vplyv na podnikateľské prostredie a pri ktorých je potrebné pred predbežným pripomienkovým konaním rozhodnúť o potrebe vykonania takýchto konzultácií.

Na Ministerstvo hospodárstva SR pôsobí **Rada vlády SR pre konkurencieschopnosť a produktivitu**, ktorá je poradným a koordinačným orgánom pre podporu zvyšovania konkurencieschopnosti a produktivity a pre politiku lepšej regulácie. Skladá sa z 23 členov: zástupcov orgánov štátnej správy, zástupcov podnikateľských a zamestnávateľských organizácií, ako aj zástupcov samosprávnych združení.

Sekcia ochrany spotrebiteľa a trhového dohľadu MH SR zapojila právnické osoby založené alebo zriadené za účelom ochrany spotrebiteľa do **tvorby Riadneho predbežného stanoviska Slovenskej republiky k novým návrhom smerníc v oblasti ochrany spotrebiteľa v kontexte udržateľnosti a zelenej transformácie**.

Rezort hospodárstva pripravil v roku 2023 v spolupráci s MPSVR SR, splnomocnencom vlády SR pre rómske komunity Jánom Herom a bývalým splnomocnencom vlády SR pre rómske komunity Petrom Pollákom súbor opatrení ktoré sú zamerané najmä na nepriaznivú situáciu na trhu práce, hlavne v oblastiach priemyselnej výroby a stavebníctva.

K zvyšovaniu participácie prispievajú aj workshopy a školenia organizované MH SR - napríklad priebežné **workshopy k téme lepšej regulácie**, ktorých sa zúčastňuje aj podnikateľská obec, VÚC a zástupcovia miest a obcí. Pre zástupcov organizácií pôsobiacich v rámci ochrany spotrebiteľa Európske spotrebiteľské centrum v SR usporiadalo **workshop „Dni spolupráce s Európskym spotrebiteľským centrom“**.

Ministerstvo životného prostredia SR

Ministerstvo životného prostredia SR v rámci svojho hlásenia o zvyšovaní participácie za rok 2023 informuje o facilitovaní a organizačnom zabezpečení **Regionálneho konzultačného stretnutia** za účasti environmentálnych a občianskych organizácií. Jeho účelom bolo vytvoriť na európskej úrovni regionálne spoločné vyhlásenie na 6. Environmentálnom zhromaždení OSN.

Zo strany rezortu došlo k opätovnému podpísaniu **Memoranda o spolupráci** s platformou Circular Slovakia, ktorá sa snaží o akceleráciu prechodu na obehové hospodárstvo prostredníctvom posilňovania spolupráce a zdieľania vedomostí a skúseností prepojením verejného, súkromného sektora, akademikov a expertov.

Z iných informačných zdrojov vyplýva, že MŽP SR je Národným kontaktným bodom pre program LIFE 2021-2027, v rámci ktorej bola v roku 2023 vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o grant v rámci programu pre životné prostredie a ochranu klímy. Výzva je okrem iného zameraná aj na operačné granty pre MNO, ktoré podpísali rámcové zmluvy s Európskou komisiou.

So vstupnej správy k príprave **Stratégie ochrany ovzdušia**, ktorá prebieha v rokoch 2023 a 2024, vyplýva aj zapájanie odborníkov, zástupcov priemyslu, samospráv, environmentálnych záujmových združení a MNO v rámci expertných pracovných skupín.

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

Počas prípravy **Stratégie globálneho vzdelávania do roku 2030** prebiehali zo strany Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR konzultácie s platformou rozvojových organizácií GENE. Na príprave participatívneho procesu k tejto stratégii spolupracovalo aj ÚSV ROS.

Počas roka 2023 rezort školstva podnikol kroky k vzniku **Medzirezortnej pracovnej skupiny pre štátnu politiku v oblasti mládeže ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR**. Jej činnosť nadväzuje na vládou SR prijatú a schválenú Stratégiu pre mládež platnú do roku 2028,

na ktorej napíňaní sa podieľajú aj mimovládne organizácie, registrované cirkvi a náboženstvá a zástupcovia samosprávy.

V rámci **Grantová schéma na podporu ranej starostlivosti a intervencie** pripravil a vyhlásil rezort školstva v roku 2023 výzvu pre mimovládne neziskové organizácie s názvom *“Podpora poskytovania ranej starostlivosti a ranej intervencie deťom vo veku 0 až 6 rokov z prostredia marginalizovaných rómskych komúní a z prostredia generačnej chudoby”* z Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky. Cieľom grantovej schémy je podpora služieb a aktivít ranej starostlivosti v marginalizovaných rómskych komunitách a v prostredí viacgeneračnej chudoby prostredníctvom zapojenia asistentov ranej starostlivosti. Tí by prácou s rodinami v domácom prostredí pomáhali prekonávať existujúce bariéry, rozvíjali kognitívne a motorické zručnosti detí, pripravovali ich na vstup do formálneho predprimárneho vzdelávania a robili osvetu o jeho prínosoch medzi rodičmi.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

V rámci Sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva pôsobí **pracovná skupina pre určenie kvóty lovu vlka dravého a stanovanie podmienok lovu**. Členmi pracovnej skupiny sú okrem rezortu pôdohospodárstva aj zástupcovia MŽP SR, MV SR, Štátnej ochrany prírody SR, Slovenskej poľovníckej komory, Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, Národného lesníckeho centra, okresných úradov, Lesoochránárskeho zoskupenia VLK a mimovládne neziskové organizácie.³ Na Sekcii lesného hospodárstva a spracovania dreva pôsobí aj **pracovná skupina pre tvorbu koncepčných a legislatívnych materiálov z oblasti poľovníctva**.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR poskytuje občianskym združeniam pôsobiacim v oblastiach lesníctva a poľovníctva **finančné prostriedky prostredníctvom výnosu MPRV SR** z 5. mája 2011 č. 536/2011 - 100 o podrobnostiach pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a pri rozvoji vidieka. V roku 2022 išlo o finančné prostriedky v celkovej výške 69 180,- eur a v roku 2023 ide o finančné prostriedky v celkovej výške 74 600,- eur (v čase hlásenia vo forme návrhu pred zasadnutím komisie a schválením ministrom).

³ Zdroj: <https://www.sopsr.sk/files/PS-o-vlka-draveho-na-Slovensku.pdf> (s. 45)

MPRV SR v rámci hlásenia za rok 2023 uviedlo aj proces prípravy **Národného lesníckeho programu SR pre obdobie rokov 2024 - 2030 "LESY PRE SPOLOČNOSŤ"**. Správa z rozsiahleho participatívneho procesu je dostupná [tu](#). MNO boli súčasťou Rady pre tvorbu tohto strategického dokumentu a jednotlivých tematických výborov. Ich zasadnutia sa však konali v rokoch 2020 a 2021.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR

Na MIRRI SR pôsobí **pracovná skupina Partnerstvo pre politiku súdržnosti 2020+**, ktorej cieľom je aktívne spolupracovať a prispievať k formovaniu politiky súdržnosti po roku 2020. Jej členmi sú ÚOŠS, zástupcovia regionálnej a miestnej samosprávy, akademickej sféry, záujmových združení, reprezentatívnych profesijných združení a MNO. Hlavnou témou jej zasadnutia, ktoré sa konalo 9. 6. 2023, bolo poskytnutie informácií k implementácii programov SR na obdobie 2021 – 2027, nástroju technickej pomoci EK na podporu štrukturálnych reforiem, synergiám medzi fondmi a inými nástrojmi Únie a ITMS 21+.

Dôležitým nástrojom participácie v rámci fondov EÚ je **participatívna tvorba výziev**. Dohľad nad uplatnením participatívnych postupov pri príprave výziev zabezpečujú jednotlivé komisie pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027. ÚSV ROS je stálym pozorovateľom výboru a jeho 8 komisií (s výnimkou Komisie pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre opatrenia zamerané na budovanie a podporu administratívnych kapacít, kde je členom) a spolupracuje pri výbere zástupcov občianskej spoločnosti vo výbore a v komisiách. Členmi Monitorovacieho výboru pre IROP sú ÚSV ROS, Arcidiecéznej charity Košice, Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb v SR a Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím v SR.

Na regionálnej úrovni stanovilo MIRRI SR vzorové štatúty rád partnerstva, ktoré predstavujú kľúčový inštitucionálny mechanizmus pre definovanie územných cieľov prostredníctvom integrovaných územných stratégií a ich realizáciu v Programe Slovensko 2021 – 2027. V radoch partnerstva sú tvorené komory sociálno-ekonomických partnerov, združujúce aj zástupcov z radov mimovládnych neziskových organizácií.

Ministerstvo financií SR

Zo stručného a pomerne všeobecného hlásenia rezortu financií vyplýva, že MF SR prizýva zástupcov občianskych spoločností a mimovládnych neziskových organizácií najmä pri verejných prerokovaniach odborných materiálov a v prípade čiastkových tém, ktoré má v gescii. Jednotlivé organizačné útvary ministerstva nominujú svojich zástupcov do rôznych prierezových pracovných zoskupení a rokujú so zástupcami občianskej spoločnosti v súvislosti s riešením konkrétnych problematík. Ministerstvo uviedlo, že s občianskou spoločnosťou spolupracovalo aj pri riešení vojnového konfliktu na Ukrajine, hlásenie však nekonkretizuje podoby tejto spolupráce.

Ministerstvo spravodlivosti SR

Ministerstvo spravodlivosti SR vo svojom stručnom hlásení informuje o účasti rezortu na konzultačnom programe **Učiaci sa inštitúcie**. Ministerstvo sa do programu zapojilo prostredníctvom 4 verejných politík, pri ktorých identifikovalo potenciál aktívneho zapojenia verejnosti do ich tvorby:

- Návrh zákona o jednorazovom finančnom odškodnení osôb sterilizovaných v rozpore s právom,
- Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2011/36/EU o prevencii obchodovania s ľuďmi a boja proti nemu a o ochrane obetí obchodovania,
- Strategické žaloby proti verejnej účasti (SLAPP),
- Reforma opatrovníctva.

Celková analýza

Na základe hlásení rezortov možno zdefinovať 5 základných kategórií zvyšovania participácie a posilňovania, resp. zabezpečovania účasti zástupcov občianskej spoločnosti a MNO v participatívnych procesoch. Prvou je **príprava verejných politík** s účasťou neštátnych aktérov. Zahŕňa to zákony i strategicko – koncepčné materiály tvorené v súčinnosti s expertmi, akademickým sektorom, samosprávami, zamestnávateľmi a zástupcami MNO. V prípade

viacerých verejných politík však nebol uvedený konkrétny spôsob zapojenia týchto aktérov a hlásenia obsahovali len zmienky o tom, že “boli zapojení”, “prizvaní”, prípadne s nimi došlo “k spolupráci” pri príprave verejných politík. Ak bol špecifikovaný spôsob ich zapojenia, najčastejšie šlo o ich účasť v **pracovných skupinách**. V hláseniach nájdeme pracovné skupiny zriadené k príprave konkrétnych verejných politík,⁴ i stále tematické pracovné skupiny.⁵ Uvedené informácie o pracovných skupinách najčastejšie zahŕňajú oblasti pôsobenia ich členov (napr. experti, akademický sektor, MNO), iba vo výnimočných prípadoch boli uvedení i konkrétni aktéri. Hlásenia väčšinou neobsahujú bližšie informácie o reálnej činnosti pracovných skupín – napr. o periodicite ich zasadnutí, o spôsobe ich fungovania, atď.

Druhou kategóriou v zapájaní neštátnych aktérov je ich **účasť v poradných, odborných a konzultačných orgánoch**, akými sú **výbory, rady, odborné komisie** či **platformy**. Podobne ako v prípade pracovných skupín, ani v tomto prípade sa z hlásení nemožno dozvedieť konkrétnejšie informácie o činnosti týchto orgánov. Výnimkou je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré vo svojom rozsiahlom 16-stranovom hlásení uviedlo i konkrétne aktivity a čiastkové témy, ktorým sa dané orgány venovali v roku 2023. Hlásenie MPSVR SR obsahuje i informácie o členoch jednotlivých rád a výborov a spôsobe ich fungovania (napr. o konkrétnych agendách; o hlasovacích právach; o podmienkach členstva a spôsobe vymenovania členov, atď.). Je medzi nimi spomenutá i Rezortná rada MPSVR SR, ktorá vznikla v spolupráci s ÚSV ROS. Hoci rezortné rady boli v roku 2023 zriadené i na iných rezortoch,⁶ táto skutočnosť nebola uvedená v hláseniach týchto ministerstiev.

Tretia kategória súvisí s rozličnými **výzvami, či s dotačnými a grantovými schémami**. V hláseniach môžeme nájsť príklady participatívne tvorených výziev, členstva zástupcov MNO v hodnotiacich komisiách či samotné grantové schémy zacielené na MNO. Výskyt tohto typu informácií v hláseniach možno interpretovať aj znením spomínanej úlohy C.4., ktorá explicitne

⁴ Napríklad k Strednodobej stratégii rozvojovej spolupráce SR na MZVaEZ SR, či k príprave Stratégie rozvoja múzeí 2030 na rezorte kultúry.

⁵ Príkladmi stálych tematických pracovných skupín sú pracovná skupina pre tvorbu koncepčných a legislatívnych materiálov z oblasti poľovníctva na MPRV SR a pracovná skupina pre oblasť zamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce, záruky pre mladých a sociálnej ekonomiky pôsobiaca na rezorte práce, sociálnych vecí a rodiny.

⁶ Konkrétne na Ministerstve vnútra SR; Ministerstve spravodlivosti SR; Ministerstve školstva vedy, výskumu a športu SR; Ministerstve práce sociálnych vecí a rodiny SR; Ministerstve životného prostredia SR a na Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

spomína “inštitucionálne granty poskytované mimovládny neziskovým organizáciám.” Preto sa mohli rezorty v hláseniach zamerať cielene aj na tento typ informácií.

Štvrtú kategóriu zahŕňajú rôzne druhy **spolupráce s ÚSV ROS**, resp. zapájanie sa do aktivít úradu. Konkrétne ide o spoločnú organizáciu podujatí, dizajnovanie participatívnych procesov v spolupráci s ÚSV ROS, účasť na podujatia organizovaných úradom či formalizáciu spolupráce v podobe memoranda, ako je tomu v prípade Ministerstva obrany SR. Niektoré rezorty osobitne vyzdvihovali účasť svojich zamestnancov na konzultačnom cykle Učiac sa inštitúcie, ktorý je zameraný na sprevádzanie zamestnancov ÚOŠS v čase prípravy participatívnych procesov tvorby konkrétnych verejných politík.

Do piatej kategórie môžeme zaradiť **spoluprácu s MNO**, napr. spoločnú organizáciu podujatí, zapájanie MNO do kampaní, či stretnutia vyplývajúce z memoránd podpísaných medzi MNO a rezortmi (napr. Memorandum o porozumení medzi MZVaEZ SR a Platformou rozvojových organizácií Ambrela).

Hlásenia rezortov o zvyšovaní participácie za rok 2023, na základe ktorých vznikla predkladaná analýza, mali rôznorodý rozsah, hĺbku a informačnú hodnotu. Keďže rezorty nemali k dispozícii jednotný “návod” a konkrétne pokyny k vyplneniu hlásení, ich prístup a spôsob nazerania na tému participácie je rôzny. Prejavuje sa to aj v rozličnom rozsahu hlásení, ktorý sa pohybuje od pár odsekov až po 16-strán. Z toho vyplýva aj ich rozličná informačná hodnota. Stručné hlásenia nemusia automaticky znamenať, že mali dané rezorty za rok 2023 menej aktivít zamerané na zvyšovanie participácie, ako iné. Podoba hlásení môže súvisieť aj s otázkou informovanosti a prehľadu o jednotlivých agendách a aktivitách v rámci rezortu. Z časti hlásení napríklad nie je jasné, ktorý konkrétny zamestnanec rezortu ich vypracoval a nakoľko došlo pri ich formulácii k spolupráci a komunikácii medzi jednotlivými organizačnými zložkami ministerstva.

Zároveň, znenie predmetných úloh C.1. a C.4. jasne nedefinovalo pojem “participácia”, preto jednotlivé hlásenia nemožno interpretovať ako ucelený a objektívny prehľad o všetkých formách a úrovniach zapájania neštátnych aktérov do tvorby verejných politík. Formulácia úloh totiž nekonkretizuje typ participácie, na ktoré sa mali hlásenia zameriavať (napríklad na tzv. riadenú participáciu), ale hovorí o “*zvyšovaní participácie verejnosti*” a o “*posilnení a*

technickom zabezpečení účasti zástupcov občianskej spoločnosti a mimovládnych neziskových organizácií v participatívnych procesoch". Z toho dôvodu mohli rezorty participáciu interpretovať v širšom kontexte. Preto nájdeme v hláseniach aj aktivity, ktoré síce nemusia priamo spadať pod definíciu participácie, nepriamo však môžu prispievať k participácie verejnosti. Príkladom takýchto aktivít sú rezortmi organizované podujatia, workshopy či školenia určené aj zástupcom občianskej spoločnosti či rôzne druhy spolupráce s ÚSV ROS, ktoré sa vyskytli v hláseniach viacerých rezortov. Z uvedeného vyplýva, že samotná formulácia predmetných úloh vplýva na typ aktivít, ktoré rezorty v hláseniach uvádzali. A to i z dôvodu, že zamestnanci ministerstiev nemali k dispozícii metodické usmernenie či iný druh konkrétneho návodu, na aký druh informácií sa v hláseniach zamerať. Príkladom je častý výskyt aktivít realizovaných v súčinnosti s ÚSV ROS, ktoré možno vysvetliť aj znením úlohy C.1., ktorá sa začína formuláciou *"V spolupráci so splnomocnencom vlády SR..."* Z toho dôvodu sa rezorty mohli cielene zamerať na príklady akejkoľvek spolupráce s ÚSV ROS a automaticky tieto aktivity interpretovať ako príklady zvyšovania participácie. Výskyt výziev a dotačných a grantových schém zas môže súvisieť s formuláciou znenia úlohy C.4., ktoré takéto aktivity explicitne uvádza.